

TRÁCH NHIỆM CÔNG VỤ CỦA NỀN HÀNH CHÍNH VÌ DÂN Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

CAO MINH CÔNG (*)

Bài viết phân tích bản chất trách nhiệm công vụ của nền hành chính ở nước ta hiện nay. Bản chất này bị quy định bởi bản chất của Nhà nước Việt Nam: của dân, do dân, vì dân. Theo tác giả, trách nhiệm công vụ được trực tiếp thực hiện thông qua hoạt động công vụ của công chức và các tổ chức có trách nhiệm thực thi công vụ. Do đó, để nâng cao trách nhiệm công vụ của nền hành chính Việt Nam hiện nay, bên cạnh việc đào tạo, bổ nhiệm những công chức có đủ đức, tài, thì cần phải xây dựng chế độ trách nhiệm công vụ.

Phạm trù trách nhiệm đã thu hút sự quan tâm rộng rãi của xã hội, được nhắc nhiều trong các nghiên cứu về nhà nước, thể chế, chính sách, đặc biệt là về cải cách nền hành chính quốc gia. Trách nhiệm thường được nhắc đến với hai nghĩa chủ yếu, *một mặt* trong cụm “vô trách nhiệm”, “thiếu trách nhiệm”, “đổ trách nhiệm”, “trốn trách nhiệm”,...; *mặt khác*, trong các khẩu hiệu, các thành tích. Thuật ngữ trách nhiệm có nguồn gốc từ tiếng La tinh “Respondere”. Tuy nhiên, đến nay, nội hàm của khái niệm này còn được hiểu theo nhiều cách, chưa thống nhất. Chẳng hạn, *Từ điển Tiếng Việt* của Nhà xuất bản Thông tin – Văn hóa ghi: “Trách nhiệm là điều phải làm, phải gánh vác, hoặc phải nhận lấy về mình”(1). *Từ điển Tiếng Việt* của Viện Ngôn ngữ học do Nhà xuất bản Đà Nẵng ấn hành ghi: “Trách nhiệm được hiểu là sự ràng buộc đối với lời nói, hành vi của mình, bảo đảm đúng đắn nếu sai trái thì phải chịu

phần hậu quả”(2).

Thực tiễn cuộc sống luôn đòi hỏi chúng ta phải suy tư sâu sắc và nhận thức ngày càng đầy đủ hơn về trách nhiệm. Song, quan trọng hơn, từ những suy tư, sự nhận thức về trách nhiệm, các chủ thể thể hiện trách nhiệm của mình thông qua hoạt động thực tiễn cụ thể, nhằm góp phần cải biến các quan hệ xã hội và làm cho nó ngày càng tốt đẹp hơn, phục vụ cho nhu cầu ngày càng cao của con người, xã hội ngày càng có nhiều tính người hơn: “Chính thể cộng hoà ở nước ta có mục đích cao cả phục vụ dân sự với đạo đức được hình thành trên tình yêu Tổ quốc và chính thể cộng hoà. Cộng hoà cũng có thể hiểu là một thể chế “phi Vua”, ở đó, chủ quyền nhân dân, chủ quyền quốc

(*) Nghiên cứu sinh triết học của Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam.

(1) *Từ điển tiếng Việt*. Nxb Thông tin – Văn hóa, Hà Nội, 1999, tr.1678.

(2) Viện Ngôn ngữ học. *Từ điển tiếng Việt*. Nxb Đà Nẵng, 2004, tr.1020.

gia, chủ quyền nhà nước được thiết lập trên quyền lực thuộc về nhân dân. Nhân dân thiết lập quyền lực nhà nước, giám sát bộ máy nhà nước và thay thế khi nó không xứng đáng với tư cách là hệ thống phục vụ nhân dân"(3). Trách nhiệm được hiểu là bốn phận phải thực hiện, nó còn là điều không được làm, được làm, phải làm và nên làm. Do đó, hiểu trách nhiệm "giới hạn" là trách nhiệm pháp lý, chịu trách nhiệm, rằng "Trách nhiệm là những gì mà họ buộc phải làm và phải chịu sự giám sát của người khác"(4) sẽ là chưa đầy đủ.

Theo chúng tôi, trách nhiệm công vụ của nền hành chính Việt Nam xuất phát từ chỗ, Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước của dân, do dân, vì dân, nên Nhà nước phải có trách nhiệm với nhân dân của mình. Mặt khác, giữa Nhà nước và nhân dân có mối quan hệ biện chứng với nhau mà trong đó, nhân dân là gốc của Nhà nước, quyết định Nhà nước.

Hơn nữa, công việc mà công chức(5) đảm nhận (công vụ) rất khác so với công việc mà những người lao động trong các tổ chức khác đảm nhận và thực hiện. Đó là công việc nhà nước, thông qua các tổ chức nhà nước, công chức là người thực hiện trực tiếp nhân danh quyền lực nhà nước; là những công việc không vì một cá nhân hay một nhóm, mà vì nhân dân, vì cộng đồng; là những công việc mang tính quản lý nhà nước và cung cấp dịch vụ công nhằm phục vụ cộng đồng. Vậy nên, trách nhiệm công vụ (La Responsabilite de

l'Etat) - Nhà nước phải chịu trách nhiệm trước nhân dân - là bốn phận thực hiện các nghĩa vụ phục vụ nhân dân: "Nhà nước phải thực hiện những hoạt động vì lợi ích chung của xã hội, bảo đảm sự phát triển bình thường của xã hội, phải cung ứng các dịch vụ hành chính đáp ứng các quyền chủ thể của công dân"(6).

Trách nhiệm công vụ là vấn đề cơ bản, làm nền tảng cho việc xây dựng đội ngũ công chức có năng lực trí tuệ, trách nhiệm đạo đức, thông thạo nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu ngày càng cao những đòi hỏi của xã hội. Nhà nước có trách nhiệm làm những công việc mà nhân dân không thể làm được nhằm đảm bảo sự ổn định và phát triển xã hội

(3) PGS,TS. Đinh Văn Mậu. *Cần chế định về công vụ và trách nhiệm công vụ*, <http://www.cpv.org.vn/cp> ngày 12/6/2007.

(4) PGS,TS. Nguyễn Đăng Dung. *Nhà nước và trách nhiệm của nhà nước*. Nxb Tư pháp, Hà Nội, 2006, tr.55

(5) Thuật ngữ công chức trong nghiên cứu này chúng tôi dùng là công chức hành chính nhà nước là công dân Việt Nam, được tuyển dụng và bổ nhiệm giữ một công vụ thường xuyên trong các cơ quan nhà nước ở Trung ương, cấp tỉnh, cấp huyện, được tuyển dụng, bổ nhiệm hoặc được giao giữ nhiệm vụ thường xuyên trong các cơ quan, đơn vị quân đội, công an nhân dân, được xếp vào một ngạch hành chính và được hưởng lương từ ngân sách nhà nước. Theo chúng tôi, công chức hành chính nhà nước có một số đặc điểm: hoạt động của công chức hành chính nhà nước có tính chất phục vụ; công chức hành chính nhà nước thực hiện chức năng quản lý hành chính nhà nước hoặc trực tiếp phục vụ cho hoạt động đó; công chức hành chính nhà nước hoạt động có tính chuyên nghiệp và ổn định; công việc mà họ đảm nhận là thực thi những giá trị mà nhà nước, nền hành chính cam kết phải thực hiện; công chức nhà nước hưởng lương từ ngân sách nhà nước.

(6) PGS,TS. Phạm Hồng Thái. *Công vụ, công chức nhà nước*. Nxb Tư Pháp, Hà Nội, 2004, tr.30.

trong bối cảnh toàn cầu hoá hiện nay. Vấn đề quan trọng là, làm sao để quyền lực công đó có thể tận dụng tốt nhất những cơ hội mà toàn cầu hoá đưa lại, đồng thời hạn chế mặt trái của nó cùng sự phát triển lực lượng sản xuất với những trình độ khác nhau. Đó là trách nhiệm công vụ của nền hành chính hiện đại.

Việt Nam, với đặc điểm đang trong quá trình xây dựng, hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường và ngày càng tham gia sâu vào quá trình toàn cầu hoá, có trách nhiệm công vụ của nền hành chính khác so với các nước phát triển. Nếu chúng ta thừa nhận toàn cầu hoá là một tất yếu khách quan mà nước ta không thể không tham gia thì đầu tiên, trách nhiệm công vụ của nền hành chính trong quá trình cung cấp các dịch vụ công là phải làm sao để quá trình này đem lại lợi ích nhiều nhất cho người dân trong nước (nhất là những người yếu thế – nhóm dễ bị tổn thương trong xu thế toàn cầu hoá). Ở trình độ cao hơn, mức độ sâu hơn, trách nhiệm ấy phải thể hiện trong hoạch định chính sách công của nền hành chính. Một chính sách đúng sẽ đem lại công ăn, việc làm và thịnh vượng cho nhiều người. Ngược lại, một chính sách sai lầm, nóng vội, có thể biến một bộ phận nhân dân thành cổ máy làm tiền cho các nhà tài phiệt. Mặt khác, trách nhiệm công vụ của nền hành chính phải có tầm nhìn, ngăn chặn, phòng ngừa những mặt không được của toàn cầu hoá để không chạy theo tăng trưởng

kinh tế bằng mọi giá (tăng trưởng mất gốc, tăng trưởng âm, tăng trưởng nóng, tăng trưởng đánh mất tương lai, tăng trưởng bạo lực...). Ví dụ, ở Việt Nam hiện nay, trách nhiệm công vụ của nền hành chính là làm sao hoá giải được sự mất cân bằng trong phân phối lợi ích của toàn cầu hoá; sự mất cân bằng trong những chính sách phúc lợi, an sinh xã hội, giáo dục, y tế, đất đai, xây dựng cơ bản, thuế, quy hoạch,...

Phát triển nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập kinh tế quốc tế đòi hỏi hoạt động công vụ phải thích ứng kịp thời, nhanh nhạy với nền kinh tế thị trường nhiều thành phần kinh tế; thích ứng với sự hội nhập vào đời sống quốc tế, nhất là về kinh tế. Vì vậy, bên cạnh hoạt động quản lý, kiểm soát trách nhiệm công vụ còn là hoạt động hướng dẫn, giải thích, phục vụ cho người dân và các tổ chức trong và ngoài nước tham gia vào các hoạt động thị trường một cách thuận lợi, hiệu quả nhất. Liên quan đến yêu cầu này, hoạt động công vụ phải được tổ chức, chính quy, với thủ tục hành chính đơn giản, tiện lợi; tiếp cận và xử lý công việc một cách nhanh chóng, không quan liêu, cửa quyền và có sự tham gia giám sát của người dân. Bảo đảm hoạt động công vụ phải được thực hiện thống nhất, liên tục, tập trung và thông suốt từ trung ương đến cơ sở, phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo của cơ sở, thực hành dân chủ rộng rãi trong nhân dân trên tất cả các mặt của đời sống.

Trách nhiệm công vụ trong quá trình phục vụ nhân dân chỉ có thể biểu hiện và thể hiện sinh động thông qua thực tiễn hoạt động công vụ: “Hoạt động công vụ là hoạt động thực hiện chức năng, nhiệm vụ của công chức trong các công sở nhằm giải quyết quan hệ qua lại giữa các cơ quan Nhà nước với nhân dân. Đối tượng phục vụ của công vụ là mọi tổ chức, công dân và người nước ngoài. Hoạt động công vụ phải thực hiện theo nguyên tắc thống nhất, công khai, tuân thủ pháp luật, đúng thẩm quyền và chịu trách nhiệm cá nhân. Hoạt động công vụ bao gồm: tổ chức công sở, trách nhiệm của công chức khi thi hành công vụ; quan hệ trong công vụ; thủ tục hành chính”(7).

Hiện nay, *một mặt*, trách nhiệm công vụ và năng lực công vụ của công chức đang là vấn đề thời sự nóng hổi có tính quyết định trực tiếp đối với công cuộc cải cách nền hành chính quốc gia nhằm tạo động lực để phát triển kinh tế - xã hội trong giai đoạn mới. Công chức ngày càng được đào tạo chính quy, phần lớn họ có đầy đủ văn bằng, nhưng khi đề cập đến trách nhiệm công vụ thì dường như không làm tròn, phần nhiều đổ cho vì năng lực yếu kém. *Mặt khác*, cũng có một số hành vi của cơ quan hành chính có thể bị coi là những hành vi phải chịu trách nhiệm công vụ trước nhân dân, như hành vi hành chính trái pháp luật của Nhà nước hoặc các quyết định của cơ quan hành chính cấp trên; hành vi hành chính không có quyền; hành vi hành chính lạm quyền; hành vi

hành chính không hợp lệ công bằng xã hội. Trách nhiệm công vụ xuất phát từ nguyên tắc bình đẳng đối với mọi công dân trong quản lý của cơ quan hành chính nhà nước. Mỗi công dân đều có thể được hưởng ngang nhau về mọi lợi ích mà Nhà nước đem đến cho họ theo đúng các chính sách, luật pháp do Nhà nước quy định.

Việc thực thi công vụ của công chức tác động toàn diện đến kinh tế - xã hội của đất nước, đến đời sống vật chất và tinh thần của người dân. Trong tổng thể, các tác động đó có ý nghĩa thúc đẩy sự phát triển đem lại lợi ích cho đất nước, cho người dân, nhưng cũng có những tác động gây thiệt hại cho đất nước và cho quyền lợi cụ thể của từng người dân. Trách nhiệm trong thực thi công vụ của công chức như là sự nỗ lực “văn minh hoá” của công chức và rằng, nỗ lực ấy ngày một làm tăng thêm quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm đối với mỗi công chức trong việc thực thi công vụ – là cách thức tạo ra giá trị khi công chức tham gia làm việc trong nền công vụ(8). Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến tinh thần trách nhiệm của công chức. Người viết: “Tinh thần trách nhiệm... là khi Đảng, Chính phủ, hoặc cấp trên giao cho ta việc gì,

(7) TS. Diệp Văn Sơn. *Bóc thuốc cho căn bệnh công chức vô cảm*, <http://tuanvietnam.net/vn/sukiennonghomnay>, ngày 28/8/2008.

(8) Xem: Cao Minh Công. *Đạo đức của người cán bộ, công chức trong thừa hành công vụ*, Tạp chí *Giáo dục lý luận*, số 12 – 2003, tr.41; Cao Minh Công. *Đạo đức công chức trong thực thi công vụ*, Tạp chí *Quản lý Nhà nước*, số 154 – 2008, tr.45 – tr.48.

bất kỳ to hay nhỏ, khó hay dễ, ta cũng đưa cả tinh thần, lực lượng ra làm cho đến nơi, đến chốn, vượt mọi khó khăn, làm cho thành công"(9). Người nhấn mạnh: "Tinh thần trách nhiệm là: nắm vững chính sách, đi đúng đường lối quần chúng, làm tròn nhiệm vụ". Còn thiếu tinh thần trách nhiệm, theo Người, "là làm việc một cách cầu thả, làm cho có chuyện; dễ làm, khó bỏ; đánh trống, bỏ dùi"(10).

Nhà nước ta là nhà nước của dân, do dân, vì dân. Hoạt động công vụ của nền hành chính luôn gắn với bản chất và chức năng của Nhà nước. Vì vậy, hoạt động công vụ có trách nhiệm với dân là hoạt động của bộ máy nhà nước do công chức thực hiện phải nhằm mục đích phục vụ nhân dân, phục vụ xã hội. Nói về nền công vụ của Na Uy, Nguyễn Quang Thiều viết: "Công việc Thủ tướng hay Chủ tịch Quốc hội của họ là một trách nhiệm mà họ làm cho đất nước họ như một sự hiến dâng không vụ lợi. Họ hoà mình vào cuộc sống của nhân dân để lắng nghe, để thấu hiểu, để chia sẻ và để yêu Tổ quốc và Nhân dân của mình hơn nữa. Đó chính là lý do mà dân tộc họ đã phát triển không ngừng và luôn luôn sống trong một đời sống của văn hoá và những hành động nhân văn"(11).

Hoạt động công vụ nhân danh quyền lực nhà nước để quản lý, kiểm soát mọi mặt của đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Hoạt động công vụ cơ bản của nền hành chính quốc gia gồm nhiều hoạt động của nhiều cơ quan hành

chính. Công chức hành chính là người xem xét, giải quyết mọi yêu cầu của cá nhân, tổ chức về cấp các loại giấy phép, về đăng ký thành lập doanh nghiệp, đăng ký mã số thuế, cấp các loại giấy tờ nhân thân, giấy tờ sở hữu về tài sản và về thân phận con người,... Công vụ hành chính gồm các lĩnh vực do các bộ, cơ quan của Chính phủ, uỷ ban nhân dân các cấp, cơ quan chuyên môn của uỷ ban nhân dân các cấp thực thi quyền hành chính không chỉ giải quyết yêu cầu của nhân dân, mà còn có quyền ra lệnh, thanh tra, kiểm tra, cưỡng chế, xử phạt và thực hiện nhiều phương pháp hành chính khác. Đây là bộ phận cốt lõi của chế độ công vụ và trách nhiệm công vụ vì dân. Trách nhiệm công vụ được áp dụng cho công chức và cơ quan hành chính hoạt động trong lĩnh vực công vụ hành chính, được sử dụng quyền lực hành chính cụ thể trong từng vụ việc để giải quyết yêu cầu của dân và các tổ chức.

Chủ thể thực thi công vụ là công chức - với nghĩa rất đầy đủ "là người đầy tớ, là công bộc của dân" - phục vụ nhân dân có trách nhiệm với tinh thần liêm chính. Còn khi Nhà nước giao cho

(9) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, t.6, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995, tr.345 – tr.346. (Bài nói về tinh thần trách nhiệm, ngày 31 tháng 12 năm 1951).

(10) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, t.6, Sdd., tr.345 – tr.346. (Bài nói về tinh thần trách nhiệm, ngày 31 tháng 12 năm 1951).

(11) Nguyễn Quang Thiều. *Về những người đặc biệt trong một gia đình họ Mai* (Phần II), <http://vietimes.vietnamnet.vn/vn/tinhcachviet/4209/index.viet>, Thứ hai, 24/12/2007.

các đơn vị được Nhà nước thành lập, việc đảm nhận (hay uỷ quyền cho các tổ chức khác) tổ chức các hoạt động cung ứng các dịch vụ công cần thiết phục vụ nhân dân và xã hội thì khi đó hoạt động công vụ là hoạt động nhân danh Nhà nước. Cả hai nhóm hoạt động này đều nhằm mục đích thực hiện chức năng và nhiệm vụ của Nhà nước là phục vụ nhân dân, vì nhân dân. Việc đảm nhận tổ chức các hoạt động cung ứng các dịch vụ công cần thiết bao gồm các hoạt động giáo dục, đào tạo, y tế chăm sóc sức khoẻ, phòng chống dịch bệnh, bảo vệ môi trường, phòng, chống cháy nổ... Điều này khẳng định thêm trách nhiệm công vụ của nền hành chính là vì dân.

Hiện nay, yêu cầu đổi mới, hoàn thiện công vụ thích ứng với một xã hội văn minh, trình độ dân trí đang ngày một cao, đòi hỏi trách nhiệm công vụ của nền hành chính không chỉ thuần tuý mang yếu tố quyền lực, mà nội dung cốt lõi, căn bản của nó là phục vụ nhân dân, đáp ứng các nhu cầu của nhân dân. Một điều hiển nhiên là, nhân dân luôn có những đòi hỏi được thoả mãn nhu cầu mới về đời sống vật chất và tinh thần ngày càng cao. Điều đó đặt ra yêu cầu thường xuyên phải nâng cao chất lượng và hiệu quả của hoạt động công vụ. Công vụ phục vụ nhân dân phải đảm bảo tuân thủ luật pháp, kịp thời, nhanh chóng, đảm bảo văn hoá, văn minh với giá trị cốt lõi là liêm chính. Trong xã hội hiện đại, những nhu cầu chung của nhân dân mà nền

hành chính phải có trách nhiệm phục vụ là: nhu cầu về duy trì trật tự công cộng và an toàn xã hội như quốc phòng, an ninh, ngoại giao; nhu cầu về bảo vệ trật tự kinh tế, trật tự kinh doanh trên thị trường; nhu cầu về cung cấp các dịch vụ công, như chữa bệnh, bảo vệ sức khoẻ, phòng, chống dịch bệnh; nhu cầu phổ cập giáo dục phổ thông, giao thông công cộng; xây dựng hệ thống bảo trợ xã hội và cứu tế xã hội; nhu cầu về quản lý tài nguyên và tài sản công cộng, bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai, hỏa hoạn, quản lý rủi ro... Các nhu cầu chung này của xã hội quyết định phạm vi hoạt động công vụ, quyết định tính chất, nguyên tắc và các đặc điểm của một nền công vụ khoa học, hiện đại, chuyên nghiệp và vì dân: “Xét ở khía cạnh trách nhiệm, chính quyền nhận sự uỷ trị từ dân thì đồng thời phải có trách nhiệm trước dân. Dân làm chủ nhưng dân đã trao quyền cho Nhà nước đại diện. Nhà nước đã nhận quyền đó thì phải có trách nhiệm, không thể nói không biết khi được hỏi về nước tương có chất gây ung thư... Nhà nước hành xử như thế nào là quyền của anh nhưng anh phải chịu trách nhiệm trước dân chúng”(12).

Một nền hành chính có trách nhiệm là nền hành chính của dân, do dân, vì dân phản ánh đúng xu thế tiến bộ của

(12) TS. Phạm Duy Nghĩa. *Cải cách thể chế: Góc nhìn xác lập trách nhiệm giải trình*, <http://www.tuanvietnam.net/vn/tulieusuyngam/3380/index.aspx>, 04/04/2008.

thời đại, nó cương quyết chống lại những căn bệnh của nhà nước, như quan liêu, xa dân, vô trách nhiệm. Thực chất nền hành chính Việt Nam do bản chất của Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam quy định. Công chức trong thực thi công vụ chỉ nhân danh quyền lực Nhà nước - quyền lực ấy là do nhân dân uỷ thác nên nó phải đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân và phải có trách nhiệm với nhân dân.

Muốn vậy, Nhà nước phải xây dựng chế độ trách nhiệm công vụ, buộc mọi công chức thực thi công vụ phải tuân thủ:

Thứ nhất, đối với người thực hiện công vụ là công chức chính ngạch. Việc giao công vụ phải được thể hiện thành lệnh công vụ - đây là căn cứ pháp lý để tiến hành các bước sau của quá trình quản lý công chức trong thực thi công vụ; là căn cứ để truy cứu trách nhiệm khi công vụ không hoàn thành đúng yêu cầu; người giao công vụ có trách nhiệm trả lời cấp trên nếu bị khiếu kiện, phải chịu kỷ luật nếu đã ra lệnh công vụ không đúng. Người giao công vụ có quyền thải hồi công chức do họ chống lệnh công vụ.

Thứ hai, chọn người thực thi công vụ qua đấu thầu. Kết quả đấu thầu phải được thể hiện thành hợp đồng hành chính. Về bản chất, hợp đồng này giống lệnh công vụ. Vai trò, giá trị pháp lý của hợp đồng hành chính cũng giống như của lệnh công vụ.

Thứ ba, phải có phương thức kiểm

tra giám sát chất lượng công vụ và xử lý kịp thời vi phạm của công chức trong thực thi công vụ. Người thi hành công vụ, sau khi hoàn thành công vụ hoặc hoàn thành một phần công vụ ghi trong lệnh công vụ hoặc hợp đồng hành chính, phải có báo cáo kết quả công vụ theo đúng nội dung nêu trong phần yêu cầu thực thi công vụ, v.v..

Tóm lại, muốn xây dựng một nền công vụ có trách nhiệm vì dân, Nhà nước cần phải có những quy định, trách nhiệm cụ thể đối với từng chức vụ công chức tương ứng với chế độ trách nhiệm minh bạch trong thực thi công vụ. *Một mặt*, cần phải xây dựng đội ngũ công chức được đào tạo chính quy, chuyên nghiệp, được đào luyện trong thực tiễn, có khả năng làm việc, có chuyên môn cụ thể. Mặt khác, phải thay đổi cách đánh giá, tuyển chọn công chức, công chức phải được tuyển chọn theo tiêu chuẩn cụ thể, gắn với yêu cầu công việc cụ thể, đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn cuộc sống với các giá trị cơ bản: mục đích của công vụ là hiệu lực, hiệu quả; công chức thực thi công vụ phải có thực tài và liêm chính; nền công vụ phải có trách nhiệm với nhân dân;... Trách nhiệm công vụ buộc ý chí và hành vi của công chức phải tôn trọng quy luật đạo đức - tôn trọng phẩm giá con người. Trách nhiệm công vụ là cơ sở của bốn phạm công chức (được làm, không được làm, phải làm, nên làm) phục vụ nhân dân, vì dân, có trách nhiệm với dân với tinh thần liêm chính. □